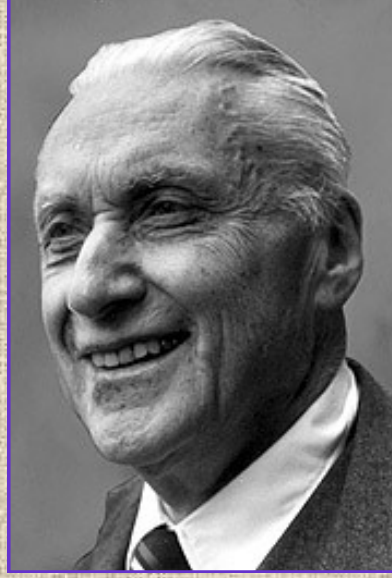

NOBEL EKONOMİ ÖDÜLLERİ

İktisat bilimi alanında dünyanın en prestijli ödülü kabul edilen Nobel İktisat ödülü, İsveç Kraliyet Bilimler Akademisi TARAFINDAN, 1969 yılında **Ragnar Frisch'e** (Oslo Üniversitesi, Norveç) verilmiştir. Frisch bu ödüle “*Ekonomik süreçlerin analizi için, dinamik modeller geliştirip uygulamasından*” dolayı layık görülmüştür.

RAGNAR FRISCH - 1969 NOBEL EKONOMİ ÖDÜLÜ

Yaşam Öyküsü: Frisch'in hayatını ilginç kılan özellik tüccar bir ailenin çocuğu olmasına rağmen akademik ortama dahil olmasıdır. Bunun altında yatan temel gerekçe ticari hayatın (söz konusu ticaret altın ve gümüş ticareti olsa da) Frisch'e yeteri kadar cazip gelmemesidir. Ragnar Frisch, Yahudi bir kuyumcu olan Anton ve Ragna Fredrikke Kittilsen Frisch'in tek oğlu olarak 1895 yılında Oslo'da doğmuştur. Babası, dedesi tarafından 1856 yılında kurulan altın ve gümüş işleri yapan bir işletmenin sahibiydi. Ortaokulu bitirdikten sonra ailesinin kuyumcu dükkânında çalışmaya başladı. Babası 1928 Mayıs'ında öldü ve Frisch kararsızlık içerisinde düştü. Aile işleri kötü bir durumdaydı. Frisch bilimsel çalışmaları ile eşinin ve annesinin hayatını nasıl devam ettireceği hususunda ikilemde kaldı. Ancak kararını bilimsel çalışmadan yana verdi.

Eğitim-Kariyer: Frisch, 1919'da iktisat bölümünden mezun oldu. İktisat eğitimi alırken o zamanlarda meşhur bir kuyumcu firması olan David Anderson'da kuyumculuk stajını yaptı. Frisch iktisat okumaya devam ederken bir taraftan babasının kuyumcu dükkânına ortak oldu. 1921 yılında üniversite tarafından iktisat alanında bursla ödüllendirildi Fransa ve İngiltere'de matematik ve istatistik eğitimi aldı. En meşhur eserini 1926 yılında iktisat ve istatistik ile ilişkilendirdiği tüketim teorisini yazdı. Bu çalışmayı 1932 yılında yazdığı tüketici talebini vurgulayarak marjinal faydayı ampirik olarak ölçmeye imkan veren kitabı izledi. "Ekonometri" terimi ilk olarak burada kullanıldı. 1924 ve 1925 yıllarında, bazıları Paris Bilimler Akademisi'nde olmak üzere, çoğunlukla olasılık teorisi üzerine olan ilk çalışmalarını yayınladı. 1925 yılında tam zamanlı öğretim görevlisi olarak atandı. Irving Fisher'in naklettiğine göre, Frisch bu dönemde sadece bilimsel çalışmayı var olma sebebi (raison d'être) olarak hissetti. O dönemde "Beni bekleyen henüz tamamlanmamış bilimsel çalışmalarım ölümü düşündükçe bana ıstırap veriyor" şeklinde yazacaktır.

Hobileri: Frisch'in bilimsel çalışmaları her zaman sağlığından bile önce gelmiştir.

İktisat Bilimine Katkıları: 1926 yılında Frisch çok atıf alan makalesi "Sur un probleme"yi yayınlamıştır. Bu çalışması teori ve veriler arasındaki çatışmayı içeren aksiyomatik yaklaşım ve ampirik içerik yoluyla fayda kavramını kesin olarak anlamaya dayalı bir güç gösterisi olmuştur. Programatik bir makalesinde Frisch iktisat biliminin teorik ve ampirik olarak ölçülmesi konusunda daha iyi temeller verilmesi gerektiği konusunda tartışmıştır. Frisch 1926'da ilk defa üretim teorisi konusunda ders vermiş ve teorinin matematikselleşmesini başlatmıştır Oslo Üniversitesi'ne verilen ilk teorik istatistik doktora tezini sunmuştur. Frisch, Oslo Üniversitesi'nde modern istatistiksel yöntemleri başlatan kişi olarak kabul edilebilir. Frisch 1926'da Laura Spelman Rockefeller anısına verilen bursla ödüllendirilmiştir. "Tüketim ve Fayda Teorisinin Dinamizasyonu, Ölçülmesi ve İstatistiksel Zaman Serilerinin Ayırıştırılması" alanında çalışmak üzere ABD'ye gitmiş, aralarında Irving Fisher, Wesley Mitchell, Allyn Young ve Henry Schultz'un da bulunduğu birçok Amerikalı iktisatçı ile tanışmıştır. Frisch'in iki ABD ziyareti de Schumpeter'in Harvard'da olduğu iki dünya savaşı arasındaki zamana denk gelmiştir. İlk ziyaretinden önce Schumpeter'i Bonn'da da ziyaret etmiştir. Amerika'da kaldıkları süre zarfında birbirlerini daha yakından tanıma fırsatı bulmuşlardır. Schumpeter de, Fisher gibi, Frisch'in marjinal fayda çalışmalarından, ekonometrik metodlarından, zaman serisi ayırştırmalarından ve makro dinamik çalışmalarından oldukça etkilenmiştir.